

ordret
287712

16. DECEMBER 2011

J.nr.: 7501564 RHO/kic

BILAG 98
CHRISTIAN HARLANG

Modtaget i FMN
19 DEC. 2011

Forsvarsministeriet
Att.: Chefkonsulent Allan Rahbøl Jacobsen
Holmens Kanal 42
1060 København K

Faktura nr.: 178236
EAN-nr.: 5798000201200
Ordrenr.: 2011/002028
Reference: Chefkonsulent Allan Rahbøl Jacobsen
Kontostreng:

Periodeafregning af sagen

mod Forsvarsministeriet

Hermed acontoafregnes ovennævnte sag for perioden 24. juni 2011 til og med 14. december 2011. Afregningen afspejler den ressourceindsats, som har været nødvendig i perioden på grund af sagens særlige karakter.

I perioden har jeg bistået med:

- Indledende gennemgang og drøftelse af skrivelse af 22. juni fra advokat Christian Harlang vedrørende begæring om aktindsigt og varsling om sagsanlæg samt Forsvarsministeriets skrivelse af 11. juli 2011 til advokat Christian Harlang,
- gennemgang af stævning af 13. september 2011,
- forberedelse af og deltagelse i møde med procesdelegationen den 18. oktober 2011,
- gennemgang af sagsakter modtaget fra Forsvarsministeriet den 19. oktober 2011,
- udarbejdelse af brev af 20. oktober 2011 til Københavns Byret med bemærkninger til sagsøgers anmodning om sagens henvisning til behandling ved landsretten,
- gennemgang af Københavns Byrets retsbog af 25. oktober 2011, hvoraf fremgår, at sagen henvises til behandling ved Østre Landsret,

22 MAR. 2012

Forsvarsministeriet
Att.: Kontorchef Allan Rahbøl Jacobsen
Holmens Kanal 42
1060 København K

Faktura nr.: 179253
EAN-nr.: 5798000201200
Ordrenr.: 2011/002028
Reference: Allan Rahbøl Jacobsen
Køitostreng:

Periodeafregning af sagen**mod Forsvarsministeriet**

Hermed acontoafregnes ovennævnte sag for perioden 15. december 2011 til og med 15. marts 2012. Afregningen afspejler den ressourceindsats, som har været nødvendig i perioden på grund af sagens særlige karakter.

I perioden har jeg bistået med:

- gennemgang af advokat Christian Harlangs brev af 30. december 2011, hvori han dels opfordrer til 1) fremlæggelse af forsvarschef Knud Bartels skrivelse til forsvarsministeren, og 2) frafaldelse af kravet om, at sagsøgerens advokat skal fremlægge procesfuldmagt,
- gennemgang af en række dokumenter, som advokat Harlang har fået aktindsigt i, modtaget fra Forsvarsministeriet ved e-mail af 5. januar 2012,
- gennemgang af yderligere sagsakter om baggrunden for det høje antal tilbageholdte i Irak og Afghanistan, modtaget fra Forsvarsministeriet ved e-mail af 11. januar 2012,
- udarbejdelse af brev af 13. januar 2012 til advokat Christian Harlang med svar på opfordringerne i hans brev af 30. december 2011,
- gennemgang af advokat Christian Harlangs brev af 23. januar 2012, hvori han anmoder om aktindsigt/oplysninger relaterende til Forsvarskommandoens brug af billed- og lydoptagelser under militære aktioner i Basra området,
- udarbejdelse af brev af 27. januar 2012 til advokat Harlang med svar på hans anmodning om oplysninger/aktindsigt,

5798000201200 - GLN
FORSVARSMINISTERIET
Holmens Kanal 42
1060 København K
Kontakt: n/a

Faktura

Fakturanr.: 178236
Fakturadato: 16-12-2011
Betalingsfrist: 06-01-2012
Købers ordrenr.: 2011/002028
Sælgers ordrenr.: -
Ordre dato: 12-12-2011
Dim.kontostr.: -
RagningsModtager: 5798000201200
Kontakt id: -
Side: 1 af 2

3

Køber:

-
FORSVARSMINISTERIET
Holmens Kanal 42
1060 København K
Kontakt: Allan Råhbøl Jacobsen

Momsfrit beløb
Momspligtigt beløb
Heraf moms (25,00%)
Fakturabeløb incl. moms:

0,00 DKK
115.000,00 DKK
28.750,00 DKK
143.750,00 DKK

Betalingsinformation:

Betalings type: FIK kort
Kortarts kode: 71
Betalings ID: 000000002044402
Kreditornummer: 86945142

Betalingsbetingelser:

Betingelser: SPECIFIC

Modtaget i FMN

J.nr.: 7501564 RHO/kic

22 MAR. 2012

Forsvarsministeriet
Att.: Kontorchef Allan Rahbøl Jacobsen
Holmens Kanal 42
1060 København K

12-2011

03-2012

Faktura nr.: 179253
EAN-nr.: 5798000201200
Ordrenr.: 2011/002028
Reference: Allan Rahbøl Jacobsen
Kontostreng:

Periodeafregning af sagen

mod Forsvarsministeriet

Hermed acontoafregnes ovennævnte sag for perioden 15. december 2011 til og med 15. marts 2012. Afregningen afspejler den ressourceindsats, som har været nødvendig i perioden på grund af sagens særlige karakter.

I perioden har jeg bistået med:

- gennemgang af advokat Christian Harlangs brev af 30. december 2011, hvori han dels opfordrer til 1) fremlæggelse af forsvarschef Knud Bartels skrivelse til forsvarsministeren, og 2) frafaldelse af kravet om, at sagsøgerens advokat skal fremlægge procesfuldmagt,
- gennemgang af en række dokumenter, som advokat Harlang har fået aktindsigt i, modtaget fra Forsvarsministeriet ved e-mail af 5. januar 2012,
- gennemgang af yderligere sagsakter om baggrunden for det høje antal tilbageholdte i Irak og Afghanistan, modtaget fra Forsvarsministeriet ved e-mail af 11. januar 2012;
- udarbejdelse af brev af 13. januar 2012 til advokat Christian Harlang med svar på opfordringerne i hans brev af 30. december 2011,
- gennemgang af advokat Christian Harlangs brev af 23. januar 2012, hvori han anmoder om aktindsigt/oplysninger relaterende til Forsvarskommandoens brug af billed- og lydoptagelser under militære aktioner i Basra området,
- udarbejdelse af brev af 27. januar 2012 til advokat Harlang med svar på hans anmodning om oplysninger/aktindsigt,

6

- forberedelse af og deltagelse i møder med Forsvarsministeriet og Forsvarskommandoen henholdsvis den 10. januar og 7. februar 2012,
- gennemgang af replik samt bilag 1-13,
- forberedelse af og deltagelse i møde med procesdelegationen den 28. februar 2012,
- udarbejdelse af duplik med bilag G-Z, samt
- korrespondance og telefonsamtaler i forbindelse med sagen i øvrigt.

Mit salær for arbejdet med sagen udgør kr. 315.000,- ekskl. moms. Jeg har sendt en elektronisk faktura med et samlet tilgodehavende til mig på kr. 393.750,-.

Med venlig hilsen

Karsten Hagel-Sørensen
— Kammeradvokat

5798000201200 - GLN
 FORSVARSMINISTERIET
 Holmens Kanal 42
 1060 København K
 Kontakt: n/a

Faktura

Fakturanr.: 179253
 Fakturadato: 21-03-2012
 Betalingsfrist: 11-04-2012
 Købers ordrenr.: 2011/002028
 Sælgers ordrenr.: -
 Ordre dato: 05-03-2012
 Dim.kontostr: -
 RegningsModtager: 5798000201200
 Kontakt id: -
 Side: 1 af 2

Køber:

FORSVARSMINISTERIET
 Holmens Kanal 42
 1060 København K
 Kontakt: Allan Rahbøl Jacobsen

Note:

Forsvarsministeriets j.nr. 2011/002028 -
 Rahbøl Jacobsen Vores j.nr. 7501564 RHO/kic

mod Forsvarsministeriet Reference kontorchef Allan

Momsfrit beløb
 Momspligtigt beløb
 Heraf moms (25,00%)
 Fakturabeløb incl. moms:

0,00 DKK
 315.000,00 DKK
 78.750,00 DKK
 393.750,00 DKK

Betalingsinformation:

Betalings type: FIK kort
 Kortarts kode: 71
 Betalings ID: 000000002156800
 Kreditornummer: 86945142

Betalingsbetingelser:

Betingelser: SPECIFIC

Sælger
 DK64952811 - DK:CVR
 Advokatfirmaet Poul Schmith
 Vester Farimegsgade 23
 1606 København V

Faktura udsteder:
 DK64952811 - DK:SE

8

5798000201200 - GLN
FORSVARSMINISTERIET
Holmens Kanal 42
1060 København K
Kontakt: n/a

Specifikation

Fakturanr.: 179253
Fakturadato: 21-03-2012
Betalingsfrist: 11-04-2012
Købers ordrenr.: 2011/002028
Sælgers ordrenr.: -
Ordre dato: 05-03-2012
Dim.konstr.: -
RegningsModtager: 5798000201200
Kontakt id: -
Side: 2 af 2

Fakturalinier

Linje	Beskrivelse	Antal	Enhed	Enhedspris	Beløb
1000	22200 Mit salg, jf. fakturabrev Momsats: 25%	1	EA	315.000,00	315.000,00
Total i alt:					315.000,00

OIOUBL dokumentparametre

UBLVersionID: 2.0
CustomizationID: OIOUBL-2.02
Profil ID: urn:www.nesubi.eu:profiles:profile5:ver2.0
ID: 179253

Sælger
DK64952811 - DK:CVR
Advokatfirmaet Poul Schmith
Vester Farimagsgade 23
1606 København V

Faktura udsteder:
DK64952811 - DK:SE

Forsvarsministeriet
Att.: Kontorchef Allan Rahbøl Jacobsen
Holmens Kanal 42
1060 København K

Modtage
- 9 OKT. 2012

03 - 2012
10 - 2012

Faktura nr.: 181564
EAN-nr.: 5798000201200
Ordrenr.: 2011/002028
Reference: Allan Rahbøl Jacobsen
Kontostreng:

Periodeafregning af Irak-sagerne

Hermed acontoafregnes sagen
3. oktober 2012.

for perioden 16. marts 2012 til og med

Tillige er medtaget arbejdet med udarbejdelsen af svarskrift og møde med Procesdelegationen herom i foråret 2012 i de to sager m.fl. og m.fl. mod Forsvarsministeriet (sagsøgerne 1-6), således at alle Irak-sagerne (sagsøgerne 1-11) fremadrettet afregnes samlet. Afregningen afspejler den ressourceindsats, som har været nødvendig i perioden på grund af sagens særlige karakter.

I perioden har jeg bistået med

- Gennemgang af stævning af 5. januar 2012 (sagsøgerne 2-6) med bilag 2,
- udarbejdelse af udkast til svarskrift af 31. januar 2012,
- forberedelse af og deltagelse i møde med procesdelegationen den 28. februar 2012 til en drøftelse af svarskrift,
- afgivelse af endeligt svarskrift den 2. marts 2012 med bilag A,
- gennemgang af stævning af 16. marts 2012 (sagsøgerne 7-9) med bilag 2-4,
- udarbejdelse af processkrift A af 30. april 2012 (sagsøgerne 1-6) med bilag Æ-AE
- udarbejdelse af svarskrift af 16. maj 2012 (sagsøgerne 7-9) med bilag A,
- gennemgang af Østre Landsrets kendelse af 8. juni 2012 om udskillelse (sagsøgerne 1-6),
- gennemgang af processkrift 3 af 22. juni 2012 (sagsøgerne 1-9),

- drøftelser med Forsvarsministeriet vedrørende identifikation af vidner, kontakt til disse med henblik på informationsmøder og forberedelse af materiale til brug herfor,
- korrespondance med Procesbevillingsnævnet, Højesteret og advokat Harlang vedrørende advokat Harlangs ansøgning af 25. juni 2012 om kærretilladelse af Østre Landsrets afgørelse af 8. juni 2012 om udskillelse,
- udarbejdelse af duplik af 4. juli 2012 (sagsøgerne 7-9),
- forberedelse af og deltagelse i møde med Forsvarsministeriet den 9. august 2012, hvorunder drøftedes processkrift B,
- gennemgang af Østre Landsrets kendelse af 10. august 2012 om udskillelse (sagsøgerne 7-9),
- udarbejdelse af processkrift B af 13. august 2012 (sagsøgerne 1-9) med bilag AF-AG,
- gennemgang af processkrift 4 af 31. august 2012 (sagsøgerne 1-9),
- gennemgang af advokat Harlangs brev til Østre Landsret af 5. september 2012 med bilag 29-37,
- korrespondance med landsretten vedrørende aktindsigtsbegæring, samt telefoniske drøftelser med Forsvarsministeriet herom,
- gennemgang af Østre Landsrets kendelse af 25. september 2012 om aktindsigt,
- gennemgang af stævning af 28. september 2012 (sagsøger 10 og 11) med bilag 1-19,
- udarbejdelse af redegørelse af 3. oktober 2012 vedrørende håndteringen af formalitetsspørgsmål med tidslinje, samt
- korrespondance og telefonsamtaler i forbindelse med sagernes behandling i øvrigt.

Mit salær for arbejdet i perioden udgør kr. 360.000,- ekskl. moms. Jeg har sendt en elektronisk faktura med et samlet tilgodehavende til mig på kr. 450.199,-.

Med venlig hilsen

Karsten Hagel-Sørensen
— Kammeradvokat

FAKTURA (Kopi)

Fakturaafsender

Advokatfirmaet Poul
Schmith
Vester Farimagsgade 23
1606 København V
Land: DK
DK64952811
(DK:CVR, EndepunktID)
DK64952811
(DK:CVR, Juridisk)
DK64952811
(DK:SE, Moms)

Fakturamodtager

FORSVARSMINISTERIET
Holmens Kanal 42
1060 København K
Land: DK
5798000201200
(GLN, EndepunktID)

Kontaktoplysninger

ID:
FORSVARSMINISTERIET
FORSVARSMINISTERIET

Leveringsoplysn.

Levering	Leveringslokation
Leveringsdag: 05-10-2012	Adresse: Holmens Kanal 42 1060 København K Land: DK

Fakturanr: 181564

Dato: 08-10-2012

Købers

ordrenr: 2011/002028

Dato: 05-10-2012

Sælgers

ordrenr: 181564

Linje	Varenr	Beskrivelse	Antal	Enhed	Enhedspris	Moms	Pris incl	Pris
1000	70390	Transportudg. i forbindelse me Ordreference: 2011/002028 Ordrelinjeref: 1000	1.00	ZZ	199.00 pr. 1.00 ZZ	0%		199.00 DKK
2000	22200	Mit salær, jf. fakturabrev Ordreference: 2011/002028 Ordrelinjeref: 2000	1.00	ZZ	360000.00 pr. 1.00 ZZ	25%		360000.00 DKK
12000	Tekst	ref. Allan Rahbøl Jacobsen _blank Ordreference: 2011/002028 Ordrelinjeref: 12000	1.00	ZZ	0.00 pr. 1.00 ZZ	0%		0.00 DKK
22000	Tekst	2011/002028 _blank Ordreference: 2011/002028 Ordrelinjeref: 22000	1.00	ZZ	0.00 pr. 1.00 ZZ	0%		0.00 DKK

12

32000 Tekst	KA jnr. 7501564 _blank	1.00	ZZ	0.00 pr. 1.00	ZZ	0%	0.00 DKK
	Ordreference: 2011/002028						
	Ordrelinjeref: 32000						
42000 Tekst	KA ref BIE/SAN/hk _blank	1.00	ZZ	0.00 pr. 1.00	ZZ	0%	0.00 DKK
	Ordreference: 2011/002028						
	Ordrelinjeref: 42000						

Liniesum i alt excl moms	360199.00 DKK
Momsfri andel	199.00 DKK
Momsgrundlag	360000.00 DKK
Total momsbeløb (25.00%)	90000.00 DKK
Fakturatotal incl moms	450199.00 DKK

Betalingsmåde

Sidste betalingsdato: 29-10-2012
 Indbetalingskort (FIK): > 71 000000002333201
 +86945142<

Betalingsbetingelser

Type: 1
 Yderligere oplysninger: Netto kontant 21
 dage
 Kontantrabatdato: 08-10-2012
 Kontantrabatsats (procent): 0.00
 Straffrentedato: 29-10-2012

Supplerende oplysninger om totaler
 Afgift total: 90000.00 DKK

OIOUBL dokumentparametre

UBLVersionID: 2.0
 CustomizationID: OIOUBL-2.02
 Profil ID: urn:www.nesubl.eu:profiles:profile5:ver2.0
 ID: 181564
 UUID: B18CE486-56F3-42AE-BCC4-ABD2D1A89684
 Dokument valuta: DKK

Pr. e-mail: fmn@fmn.dk
Forsvarsministeriet
Att.: Kontorchef Allan Rabbøl Jacobsen
Holmens Kanal 42
1060 København K

Faktura nr.: 183819
EAN-nr.: 5798000201200
Ordrenr.: 2011/02028
Reference: Allan Rabbøl Jacobsen
Kontostreng: -

Periodeafregning af Irak-sagerne

Hermed acontoafregnes ovennævnte sager for perioden 4. oktober 2012 til og med 24. juni 2013. Afregningen afspejler den ressourceindsats, som har været nødvendig i perioden på grund af sagens særlige og komplekse karakter.

I perioden har jeg særligt bistået med

- Drøftelser med ministeriet i forbindelse med den efterretningsofficer, Anders Kærgaard, der i oktober 2012 stod frem omkring "Operation Green Desert",
- skriftveksling med Københavns Byret af 10. oktober 2012 vedrørende henvisning af "sag nr. 4", sagsøger 10 og 11, til landsretten, samt gennemgang af efterfølgende kendelse af 11. oktober 2012 fra Københavns Byret, hvormed sagen henvises til Østre Landsret,
- gennemgang af advokat Harlangs processkrift 5 med bilag 38 og 39,
- gennemgang af advokat Harlangs brev til Højesteret af 17. oktober 2012 med anmodning om kæretiladelse af Østre Landsrets e-mail af 3. oktober 2012 med forslag til datoer for delhovedforhandling,
- drøftelser med ministeriet i anledning af advokat Christian Harlangs beskyldninger om procesbedrageri i pressen den 18. oktober 2012, fulgt op af advokat Harlangs brev af 19. oktober 2012,
- forberedelse af og deltagelse i møde i procesdelegationen den 22. oktober 2012,
- gennemgang af advokat Harlangs brev af 24. oktober 2012 til videregivelse til forsvarsministeren,

- skriftveksling om sagens bilag 39 (videoptagelse) i anledning af, at Forsvarsministeriet oversendte denne til Folketinget til orientering,
- afgivelse af brev til advokat Harlang af 26. oktober 2012 som opfølgning på hans breve af 19. og 24. oktober 2012, og med meddelelse om, at Forsvarsministeriet ikke ser noget grundlag for en forligsmæssig løsning af sagen,
- gennemgang af advokat Harlangs brev af 29. oktober 2012 med spørgsmål til forsvarsministerens udtalelser til pressen af 25. og 26. oktober 2012,
- drøftelser med ministeriet og afgivelse af bemærkninger vedrørende besvarelse af § 20 spørgsmål nr. S 300 vedrørende forældelse mv.,
- gennemgang af advokat Harlangs brev af 2. november 2012 til Østre Landsret med udkast til tidsplan for sagens gennemførelse, afhøringer mv.,
- gennemgang af advokat Harlangs brev af 5. november 2012 til Østre Landsret med revideret tidsplan for sagen,
- udarbejdelse af brev af 22. november 2012 til Højesteret med bemærkninger til advokat Harlangs anmodning om kæretilladelse,
- afgivelse af svarskrift af 23. november 2012 (sag nr. 4) med tilhørende bilag A-D,
- gennemgang af advokat Harlangs brev af 28. november 2012 til Højesteret, hvorved anmodning om kæretilladelse fastholdes,
- gennemgang af Østre Landsrets kendelse af 30. november 2012 om fristen for sikkerhedsstillelse, habilitet og omgørelse af landsrettens beslutning af landsrettens beslutning af 8. juni 2012,
- gennemgang af Procesbevillingsnævnets afgørelse af 10. december 2012 om afslag på fri proces,
- forberedelse af og deltagelse i møde i Forsvarsministeriet den 11. december 2012,
- gennemgang af advokat Harlangs brev til Højesteret og Procesbevillingsnævnet af 17. december 2012 med ansøgning om kæretilladelse af Østre Landsrets kendelse af 30. november 2012,
- udarbejdelse af brev af 21. december 2012 til Østre Landsret om sagsøgtes anslåede tidsforbrug til den særskilte mundtlige forhandling i sagen,
- gennemgang af stævning af 28. december 2012 med bilag 1-29 (sag nr. 5) med 12 nye sagsøgere,

- gennemgang af Procesbevillingsnævnets brev af 4. januar 2013 til advokat Harlang med spørgsmål, om sagsøgerne stadig ønsker behandling af ansøgning om kæretiladelse,
- gennemgang af Østre Landsrets retsbog af 7. januar 2013 om udskillelse af spørgsmålet om forældelse, processuel partsevne og afvisning til særskilt behandling samt om sikkerhedsstillelsen for sagsomkostninger (sag nr. 4),
- udarbejdelse af brev til Østre Landsret af 18. januar 2013 med bemærkninger om, at håndhævelsen af kravet om sikkerhedsstillelse i sagerne stilles i bero på afventning af, at spørgsmålet om kæretiladelse i relation til landsrettens afgørelser om sikkerhedsstillelse mv. er afgjort,
- gennemgang af advokat Harlangs bemærkninger hertil i brev af 22. januar 2013,
- skriftveksling med Københavns Byret i sag nr. 5 om udsættelse af fristen for svarskrift, indtil beslutning om eventuel henvisning af sagen til landsretten er truffet,
- gennemgang af advokat Harlangs brev af 24. januar 2013 til Højesteret og Procesbevillingsnævnet med ansøgning om kæretiladelse af Østre Landsrets beslutning af 7. januar 2013,
- gennemgang af Østre Landsrets kendelse af 24. januar 2013, hvorefter der afsættes fire retsdage til hovedforhandlingen af de udskilte spørgsmål,
- gennemgang af advokat Harlangs brev af 25. januar 2013 med protester og anmodning om korrektioner til Østre Landsrets retsbog af 24. januar 2013,
- gennemgang af Københavns Byrets kendelse af 31. januar 2013, hvorved sag nr. 5 henvises til behandling ved Østre Landsret,
- udarbejdelse af brev af 5. februar 2013 til Østre Landsret med anmodning om at sag nr. 5 sættes i bero i afventen af udfaldet af sag 1-4,
- gennemgang af Østre Landsrets beslutning af 6. februar 2013, hvorved sag nr. 5 sættes i bero på udfaldet af sag 1-4,
- gennemgang af advokat Harlangs brev af 12. februar 2013, hvorved protesteres mod Østre Landsrets beslutning om berostillelse af sag nr. 5,
- udarbejdelse af brev til Østre Landsret af 22. februar 2013 med udkast til tidsplan for den mundtlige forhandling om de tre udskilte spørgsmål,
- gennemgang af Procesbevillingsnævnets brev af 26. februar 2013 til advokat Harlang med meddelelse om, at nævnet ikke foretager sig videre i sagen, da advokat Harlang tillige har anmodet Højesteret om kæretiladelse,

- drøftelser med ministeriet i anledning af, at advokat Harlang har begæret aktindsigt i Kammeradvokatens afregninger,
- drøftelser med landsretten i forbindelse med berømmelse af mundtlig forhandling af de udskilte spørgsmål,
- gennemgang af advokat Harlangs brev af 7. marts 2013 til Østre Landsret med yderligere bemærkninger til protest mod berostillelse af sag nr. 5 på udfaldet af sag 1-4,
- gennemgang af Procesbevillingsnævnets brev af 5. april 2013 med status og referencer på de i alt 19 anmodninger om kærretilladelse, som advokat Harlang har indgivet,
- gennemgang af Procesbevillingsnævnets brev af 10. april 2013, hvorved anmodes om bemærkninger til advokat Harlangs ansøgning om kærretilladelse,
- udarbejdelse af brev af 7. april 2013 til Østre Landsret med bemærkninger til advokat Harlangs brev af 7. marts 2013 om berostillelse af sag nr. 5,
- gennemgang af Procesbevillingsnævnets brev af 17. april 2013 til advokat Harlang, hvorved meddeles afslag på de fire anmodninger om kærretilladelse,
- udarbejdelse af brev af 18. april 2013 til Procesbevillingsnævnet med bemærkninger til advokat Harlangs anmodning om tilladelse til kære af Højesterets og Østre Landsrets beslutninger af 8. juni og 10. august 2012 og 7. marts 2013 vedrørende sikkerhedsstillelse og udskillelse af visse spørgsmål til særskilt forlods behandling,
- gennemgang af Østre Landsrets retsbøger af 13. maj 2013 om berømmelse af delhovedforhandling og om genoptagelse af forberedelsen af sag nr. 5,
- gennemgang af advokat Harlangs brev af 15. maj 2013, hvorved han anmoder om rettelser til Østre Landsrets retsbog af 13. maj 2013,
- gennemgang af Procesbevillingsnævnets brev af 15. maj 2013 med afgørelse af i alt 4 sager,
- gennemgang af Procesbevillingsnævnets brev af 15. maj 2013 med afgørelse af i alt 6 sager,
- udarbejdelse af brev til Østre Landsret af 16. maj 2013 med bekræftelse af, at sagsøgte kan give møde på de berammede datoer for delhovedforhandling,
- gennemgang af advokat Harlangs brev af 17. maj 2013, hvorved han meddeler, at han alligevel ikke kan give møde på de berammede datoer for delhovedforhandling,

- drøftelser med ministeriet om Forsvarschefens redegørelse vedr. videooptagelse i forbindelse med Operation Green Desert og om kontakt med det britiske forsvarsministerium,
- udarbejdelse af brev til Østre Landsret af 24. maj 2013, hvormed fremlægges bilag AH (Forsvarschefens redegørelse vedrørende videooptagelse i forbindelse med operation Green Desert),
- gennemgang af modpartens processkrift 8 af 24. maj 2013,
- drøftelser med ministeriet vedrørende samrådsspørgsmål Z og Æ,
- gennemgang af advokat Harlangs kæreskrift af 29. maj 2013 med bilag 1-11,
- gennemgang af Østre Landsrets retsbog af 30. maj 2013, hvorved advokat Harlangs anmodninger om korrigerende af retsbog af 13. maj 2013 afslås,
- gennemgang af Østre Landsrets retsbog af 30. maj 2013, hvorved landsretten fastslår, at advokat Harlang ikke kan give møde på de foreslåede datoer for hovedforhandling, og at landsretten vil vende tilbage med nyt forslag til datoer for berømmelse,
- udarbejdelse af svarskrift af 6. juni 2013 med bilag A-D i sag nr. 5,
- gennemgang af advokat Harlangs brev af 6. juni 2013, hvorved han insisterer på korrigerende af Østre Landsrets retsbog af 13. maj 2013,
- gennemgang af modpartens processkrift 9 af 11. juni 2013 med bilag 46 og 47,
- gennemgang af advokat Harlangs indlæg til Procesbevillingsnævnet af 11. juni 2013 med bilag 1-19,
- gennemgang af advokat Harlangs brev af 11. juni 2013 til Højesteret med meddelelse om, at man har anmodet Procesbevillingsnævnet om at genoptage spørgsmålet om fri proces,
- udarbejdelse af brev af 12. juni 2013 til Østre Landsret, hvorved fremlægges bilag AJ-AK (Target Folder samt HOK's pressemeddelelse herom),
- gennemgang af advokat Harlangs brev af 12. juni 2013 til Østre Landsret med anmodning om korrigerende af Østre Landsrets retsbog af 30. maj 2013 mht. formuleringen om, hvorvidt han kunne give møde til delhovedforhandling på de foreslåede datoer eller ej,
- afgivelse af kæreskrift af 13. juni 2013 til Højesteret med bilag A-M,
- drøftelser med ministeriet vedrørende samråd spørgsmål AC, AE og AG den 21. juni 2013,

- udarbejdelse af udkast til processkrift C med bilag AL-AM, .
- drøftelser med ministeriet vedrørende Dignitys indtræden som biintervenient i kæresagen til støtte for de kærende, samt
- meget omfattende korrespondance og telefonsamtaler i forbindelse med sager-
nes behandling i øvrigt.

Mit salær for arbejdet med sagen udgør kr. 730.000,- ekskl. moms. Jeg har sendt en elektro-
nisk faktura med et samlet tilgodehavende til mig på kr. 912.913,56.

Med venlig hilsen

Karsten Hagel-Sørensen
— *Kammeradvokat*

Signering verificeret af

**Winnie
Modig**

Digitalt signeret af Winnie Modig
DN: c=DK, o=ADVOKATFIRMAET
POUL SCHMITH // CVR:64952811,
cn=Winnie Modig,
serialNumber=CVR:64952811-
RID:79228080
Dato: 2013.06.26 11:14:44 +02'00'

FAKTURA**Fakturaafsender**

Advokatfirmaet Poul
Schmith
Vester Farimagsgade 23
1606 København V
Land: DK
DK64952811
(DK:CVR, EndepunktID)
DK64952811
(DK:CVR, Juridisk)
DK64952811
(DK:SE, Moms)

Fakturamodtager

FORSVARSMINISTERIET

Att.:

FORSVARSMINISTERIET

Holmens Kanal 42

1060 København K

Land: DK

5798000201200

(GLN, EndepunktID)

Kontaktoplysninger

ID:

FORSVARSMINISTERIET

FORSVARSMINISTERIET

Leveringsoplysn.

Levering	Leveringslokation
Leveringsdag: 12-04-2013	Adresse: Holmens Kanal 42 1060 København K Land: DK

Fakturanr: 183819

Dato: 26-06-2013

Købers

ordrenr: 2011/002028

Dato: 12-04-2013

Sælgers

ordrenr: 183819

Linje	Varenr	Beskrivelse	Antal	Enhed	Enhedspris	Moms	Pris incl	Pris
500	70390	Transportudgifter i forbindelse med møde Transportudgifter i forbindelse med møder Ordreference: 2011/002028 Ordrelinjeref: 500	1.00	ZZ	238.56 pr. 1.00 ZZ	0%		238.56 DKK
3000	70390	Udskrift fra Højesteret Ordreference: 2011/002028 Ordrelinjeref: 3000	1.00	ZZ	175.00 pr. 1.00 ZZ	0%		175.00 DKK
4000	22200	Mit salær, jf. fakturabrev Ordreference: 2011/002028 Ordrelinjeref: 4000	1.00	ZZ	730000.00 pr. 1.00 ZZ	25%		730000.00 DKK

20

Liniesum i alt excl moms	730413.56 DKK
Momsfri andel	413.56 DKK
Momsgrundlag	730000.00 DKK
Total momsbeløb (25.00%)	182500.00 DKK
Fakturatotal incl moms	912913.56 DKK

Betalingsmåde

Sidste betalingsdato: 17-07-2013

Indbetalingskort (FIK): > 71 000000002649903
+86945142<**Betalingsbetingelser**

Type: 1

Yderligere oplysninger: Netto kontant 21
dage

Kontantrabatdato: 26-06-2013

Kontantrabatsats (procent): 0.00

Strafrentedato: 17-07-2013

Supplerende oplysninger om totaler

Afgift total: 182500.00 DKK

Yderligere oplysninger: Ordrenr. 2011/002028 Irak-sagen Ref.: Allan Rahbøl Jacobsen Vort j.nr. 7501564
SAN

OIOUBL dokumentparametre

UBLVersionID: 2.0

CustomizationID: OIOUBL-2.02

Profil ID: urn:www.nesubl.eu:profiles:profile5:ver2.0

ID: 183819

UUID: A568B2B4-B621-4E24-AAA0-C423F3D1B5CE

Dokument-valuta: DKK

Pr. e-mail: fmn@fmn.dk
Forsvarsministeriet
Att.: Chefkonsulent Allan Rahbøl Jacobsen
Holmens Kanal 42
1060 København K

Faktura nr.: 185169
EAN-nr.: 5798000201200
Ordrenr.: 2011/002028
Reference: Allan Rahbøl Jacobsen
Kontostreng:

Periodeafregning af Irak-sagerne

Hermed acontoafregnes ovennævnte sag for perioden 25. juni 2013 til og med 18. september 2013. Afregningen afspejler den ressourceindsats, som har været nødvendig i perioden på grund af sagens særlige og komplekse karakter.

I perioden har jeg bistået med

- gennemgang af advokat Thorkild Høyers anmodning af 25. juni 2013 til Højesteret om biintervention på vegne af DIGNITY, samt bilag I-IV,
- gennemgang af Forsvarsministeriets udkast til besvarelse af FOU's spørgsmål 326-328 vedrørende Green Desert, modtaget ved e-mail af 2. juli 2013,
- gennemgang af advokat Christian Harlangs breve af 3. juli 2013 til Østre Landsret vedrørende berømmelse af delhovedforhandling af de udskilte spørgsmål mv.,
- gennemgang af advokat Christian Harlangs brev af 5. juli 2013 til Højesteret vedrørende DIGNITY's anmodning om tilladelse til biintervention,
- gennemgang af advokat Christian Harlangs brev af 5. juli 2013 til Civilstyrelsen, hvori han forespørger, hvornår han kan forvente at modtage styrelsens svar på den af ham indsendte ansøgning om fri proces,
- gennemgang af advokat Christian Harlangs brev af 5. juli 2013 til Procesbevillingsnævnet vedrørende svar på hans anmodning om genoptagelse af nævnets stillingtagen til fri proces, samt bilag 20-21,
- udarbejdelse af brev af 11. juli 2013 til Østre Landsret med bemærkninger til advokat Harlangs breve af 3. juli 2013,

- gennemgang af kærereplik af 11. juli 2013, samt bilag 12-13 og 15,
- udarbejdelse af brev af 11. juli 2013 til Højesteret med bemærkninger til Dignity's anmodning om biintervention,
- gennemgang af advokat Christian Harlangs brev af 15. juli 2013 til Østre Landsret med bemærkninger til vores brev af 11. juli 2013 til landsretten,
- gennemgang af advokat Christian Harlangs brev af 16. juli 2013 til Højesteret med bemærkninger til vores protest mod Dignity's anmodning om biintervention,
- udarbejdelse af brev af 17. juli 2013 til Højesteret, hvori vi på vegne Forsvarsministeriet frafalder kæreduplik, samt fremlæggelse af bilag N,
- gennemgang af advokat Christian Harlangs brev af 17. juli 2013 til Civilstyrelsen, hvori han af procesøkonomiske hensyn henstiller til, at sagsbehandlingen af ansøgning om fri proces fremmest mest muligt,
- gennemgang af advokat Thorkild Høyers brev af 22. juli 2013 til Højesteret med supplerende bemærkninger om biintervention,
- gennemgang af Højesterets kendelse af 9. august 2013, hvoraf fremgår, at Højesteret imødekommer foreningen Dignity's anmodning om biintervention i kæresagen om sikkerhedsstillelse,
- udarbejdelse af dokumentsamling til Forsvarsministeriet, bind 1-4,
- gennemgang af biintervenientens processkrift af 19. august 2013, samt bilag I-VI og materialesamling,
- gennemgang af Østre Landsrets brev af 26. august 2013 vedlagt aktindsigtsbegæring af 28. maj 2013 fra journalist Morten Larsen,
- udarbejdelse af sammenfattende processkrift i kæresagen,
- udarbejdelse af brev af 3. september 2013 til Østre Landsret med vores bemærkninger til aktindsigtsbegæringen,
- udarbejdelse af ekstrakt samt materialesamling til brug for hovedforhandlingen af kæresagen,
- gennemgang af Højesterets kendelse af 6. september 2013, hvoraf fremgår, at det udelukkende tillades pressen at foretage optagelse af billede og lyd under den mundtlige forhandlings begyndelse i forbindelse med retsformandens gengivelse af sagsnr., parter mv. samt under afsigelsen af kendelse,

- gennemgang af advokat Christian Harlangs brev af 6. september 2013 til Højesteret, hvori han anmoder om, at pressens tilladelse til billed- og lydoptagelser under hovedforhandlingens begyndelse indskrænkes af hensyn til de kærendes sikkerhed,
- udarbejdelse af brev af 9. september 2013 til Højesteret med vores bemærkninger til advokat Christian Harlangs anmodning om begrænsning af pressens tilladelse til billed- og lydoptagelser under hovedforhandlingen,
- udarbejdelse af tillægsmaterialesamling og støttebilag til brug for hovedforhandlingen i kæresagen,
- forberedelse af og deltagelse i hovedforhandlingen i Højesteret den 11. september 2013,
- gennemgang af Højesterets kendelse af 17. september 2013 om sikkerhedsstillelse,
- gennemgang af Østre Landsrets retsbog af 16. september 2013, hvoraf fremgår, at journalist Morten Larsen meddeles aktindsigt i de bilag, der er fremlagt i sagerne, på de betingelser, der er nævnt i retsplejelovens § 41 f,
- udarbejdelse af brev af 18. september 2013 til Østre Landsret, hvori vi meddeler, at Forsvarsministeriet frafalder sin begæring om sikkerhedsstillelse i sag B-420-13, m.fl. mod Forsvarsministeriet, samt
- omfattende korrespondance og telefonsamtaler i forbindelse med sagernes behandling i øvrigt.

Mit salær for arbejdet med sagen udgør kr. 966.000,- ekskl. moms. Jeg har sendt en elektronisk faktura med et samlet tilgodehavende til mig på kr. 1.248.670,62.

Med venlig hilsen

Karsten Hagel-Sørensen
— *Kammeradvokat*

Signering verificeret af

Line
Thinggaard

Digitalt signeret af Line Thinggaard
DN: c=DK, o=ADVOKATFIRMAET
POUL SCHMITH // CVR:64952811,
cn=Line Thinggaard,
serialNumber=CVR:64952811-
RID:49166257
Dato: 2013.09.25 14:47:06 +02'00'

24

FAKTURA

Fakturaafsender

Advokatfirmaet Poul
Schmith
Vester Farimagsgade 23
1606 København V
Land: DK
DK64952811
(DK:CVR, EndepunktID)
DK64952811
(DK:CVR, Juridisk)
DK64952811
(DK:SE, Moms)

Fakturamodtager

FORSVARSMINISTERIET

Att.:

FORSVARSMINISTERIET **Kontaktoplysninger**
ID:
Holmens Kanal 42 FORSVARSMINISTERIET
1060 København K FORSVARSMINISTERIET
Land: DK
5798000201200
(GLN, EndepunktID)

Leveringsoplysn.

Leveringslokation
Adresse:
Holmens Kanal 42
1060 København K
Land: DK

Levering
Leveringsdag: 30-08-2013

Fakturanr: 185169 **Dato:** 26-09-2013 **Købers** **Dato:** 30-08-2013 **Sælgers**
ordrenr: 2011/002028 **ordrenr:** 185169

Linje	Varenr	Beskrivelse	Antal	Enhed	Enhedspris	Moms	Pris incl	Pris
5	70390	Kopieringsudgifter, dokumentsamling mv. Ordreference: 2011/002028 Ordrelinjeref: 5	1.00	ZZ	40543.00 pr. 1.00 ZZ	0%		40543.00 DKK
32	70390	Transportudgifter ifm. møde Ordreference: 2011/002028 Ordrelinjeref: 32	1.00	ZZ	627.62 pr. 1.00 ZZ	0%		627.62 DKK
1060	22200	Mit salær, jf. fakturabrev Ordreference: 2011/002028 Ordrelinjeref: 1060	1.00	ZZ	966000.00 pr. 1.00 ZZ	25%		966000.00 DKK

Liniesum i alt excl moms

1007170.62 DKK

Momsfri andel	41170.62 DKK
Momsgrundlag	966000.00 DKK
Total momsbeløb (25.00%)	241500.00 DKK
Fakturatotal incl moms	1248670.62 DKK

Betalingsmåde

Sidste betalingsdato: 17-10-2013

Indbetalingskort (FIK): > 71 000000002741502
+86945142<**Betalingsbetingelser**

Type: 1

Yderligere oplysninger: Netto kontant 21
dage

Kontantrabatdato: 26-09-2013

Kontantrabatsats (procent): 0.00

Strafrentedato: 17-10-2013

Supplerende oplysninger om totaler

Afgift total: 241500.00 DKK

Yderligere oplysninger: Forsvarsministeriets j.nr. 2011/002028 - Irak-sagerne Reference Allan Rahbøl
Jacobsen Vores j.nr. 7501564 SAN/kic

OIOUBL dokumentparametre

UBLVersionID: 2.0

CustomizationID: OIOUBL-2.02

Profil ID: urn:www.nesubl.eu:profiles:profile5:ver2.0

ID: 185169

UUID: B2B78451-B7F2-4BE7-98FC-D70179F7653A

Dokument valuta: DKK

Pr. e-mail: fmn@fmn.dk
Forsvarsministeriet
Att: Fuldmægtig Lise-Lotte Skovsager Gümoes
Holmens Kanal 42
1060 København K

Faktura nr.: 185963
EAN-nr.: 5798000201200
Ordrenr.: 2011/002028
Reference: Lise-Lotte Skovsager
Gümoes
Kontostreng: -

Periodeafregning af Irak-sagerne

Hermed acontoafregnes ovennævnte sag for perioden 19. september 2013 til og med 13. december 2013. Afregningen afspejler den ressourceindsats, som har været nødvendig i perioden på grund af sagens særlige og komplekse karakter.

Mit arbejde med sagen har i perioden navnlig omfattet følgende:

- Gennemgang af advokat Christian Harlangs processkrift 10 af 20. september 2013,
- forberedelse af og deltagelse i møde den 23. september 2013 med Treasury Solicitor, London, hvorunder drøftedes håndteringen af de tilsvarende britiske sager, bl.a. i relation til spørgsmålet om jurisdiktion, forældelse, forligsmodeller mv.,
- undersøgelse af retsstilling og udarbejdelse af notat vedrørende spørgsmålet om forældelse i relation til Irak-sagerne samt drøftelser med Forsvarsministeriet herom,
- forberedelse af og deltagelse i møde med Procesdelegationen og med Forsvarsministeriet særskilt den 30. september 2013, hvorunder drøftedes sagens videre tilrettelæggelse, herunder spørgsmålet om forældelse,
- drøftelser med Forsvarsministeriet vedrørende aktindsigtsbegæring,

- gennemgang af advokat Christian Harlangs brev af 8. oktober til Østre Landsret, hvorved han anmoder landsretten om at forkorte fristen for afgivelse af Forsvarsministeriets processkrift, samt efterfølgende gennemgang af landsrettens brev af 21. oktober 2013, hvorved landsretten fastholder fristen i lyset af de spørgsmål advokat Christian Harlang har rejst i sit processkrift 10,
- gennemgang af FOU, spm 378, besvarelse af 16. oktober 2013,
- udarbejdelse af processkrift D af 1. november 2013,
- gennemgang af Procesbevillingsnævnets afgørelse af 11. november 2013, hvorved der meddeles afslag på fri proces,
- gennemgang af advokat Christian Harlangs processkrift 11 af 15. november 2013,
- drøftelser med Forsvarsministeriet vedrørende samrådsspørgsmål Q,
- gennemgang af advokat Christian Harlangs brev af 12. december 2013 til Østre Landsret, hvorved han anmoder landsretten om, at spørgsmålet om forældelse vurderes på ny af landsretten henset til ny udtalelse fra FN's antiterror-komité, samt
- korrespondance og telefonsamtaler i forbindelse med sagen i øvrigt.

Mit salær for arbejdet med sagen udgør kr. 385.500,- ekskl. moms. Jeg har sendt en elektronisk faktura med et samlet tilgodehavende til mig på kr. 500.839,85.

Med venlig hilsen

Karsten Hagel-Sørensen
— *Kammeradvokat*

Signering verificeret af

Line
Thinggaard

Digitalt signeret af Line Thinggaard
DN: c=DK, o=ADVOKATFIRMAET
POUL SCHMITH // CVR:64952811,
cn=Line Thinggaard,
serialNumber=CVR:64952811-
RID:48165257
Date: 2013.12.17 16:45:45 +01'00'

FAKTURA**Fakturaafsender**

Advokatfirmaet Poul
Schmith
Vester Farimagsgade 23
1606 København V
Land: DK
DK64952811
(DK:CVR, EndepunktID)
DK64952811
(DK:CVR, Juridisk)
DK64952811
(DK:SE, Moms)

Fakturamodtager

Forsvarsministeriet
Att.: Forsvarsministeriet **Kontaktoplysninger**
Holmens Kanal 42 ID:
1060 København K Forsvarsministeriet
Land: DK Forsvarsministeriet
5798000201200
(GLN, EndepunktID)

Leveringsoplysn.

Levering	Leveringslokation
Leveringsdag: 13-11-2013	Adresse: Holmens Kanal 42 1060 København K Land: DK

Fakturanr: 185963**Dato:** 18-12-2013**Købers****Dato:** 13-11-2013**ordrenr:** 2011/002028**Sælgers ordrenr:** 185963

Linje	Varenr	Beskrivelse	Antal	Enhed	Enhedspris	Moms	Pris incl	Pris
5	70390	Rejse- og opholdsudgifter Ordrereference: 2011/002028 Ordrelinjeref: 5	1.00	ZZ	15706.85 pr. 1.00 ZZ	0%		15706.85 DKK
7	70390	Bøger Ordrereference: 2011/002028 Ordrelinjeref: 7	1.00	ZZ	3258.00 pr. 1.00 ZZ	0%		3258.00 DKK
1090	22200	Mit salær, jf. fakturabrev Ordrereference: 2011/002028	1.00	ZZ	385500.00 pr. 1.00 ZZ	25%		385500.00 DKK

30

Ordrelinjeref: 1090

Liniesum i alt excl moms	404464.85 DKK
Momsfri andel	18964.85 DKK
Momsgrundlag	385500.00 DKK
Total momsbeløb (25.00%)	96375.00 DKK
Fakturatotal incl moms	500839.85 DKK

Betalingsmåde

Sidste betalingsdato: 08-01-2014

Indbetalingskort (FIK): > 71 000000002880805
+86945142<**Betalingsbetingelser**

Type: 1

Yderligere oplysninger: Netto kontant 21
dage

Kontantrabatdato: 18-12-2013

Kontantrabatsats (procent): 0.00

Strafrentedato: 08-01-2014

Supplerende oplysninger om totaler

Afgift total: 96375.00 DKK

Yderligere oplysninger: Periodeafregning for Irak-sagerne Ref. Allan Rahbøl Jacobsen Vort j.nr.
7501564 BIE/hk

OIOUBL dokumentparametre

UBLVersionID: 2.0

CustomizationID: OIOUBL-2.02

Profil ID: urn:www.nesubl.eu:profiles:profile5:ver2.0

ID: 185963

UUID: 940234F6-F2E5-4F79-AB7C-A7BFDDDB0349C

Dokument valuta: DKK

ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

BILAG	99
CHRISTIAN HARLANG	

K O P I

Kammeradvokaten
Vester Farimagsgade 23
1606 København V

Pr. e-mail bie@kammeradvokaten.dk
og alm. post

21. april 2015
J.nr. 600096
CHA/PEH

Vedr. J. nr. 7511245 BHA/thi - ØL sagsnr. B-3448-14

Fra sagsøgerne har Kammeradvokaten d. 7. ds. modtaget replik. Jeg går ud fra, at sagsøgtens duplik vil kunne foreligge senest d. 7. maj 2015.

Institut for menneskerettigheder har for nyligt udgivet en status rapport for 2014-15 om Væbnet Konflikt, som indeholder nogle juridiske betragtninger, som sagsøgte, jf. nedenfor anmodes om at forholde sig til i duplikken.

Af afsnittet om overdragelse af fanger fremgår s. 28:

"5.3.2 DANSKE FORHOLD

Overdragelse af fanger er ikke reguleret i dansk lovgivning, men reguleret i ikke-offentliggjorte instrukser og direktiver fra forsvaret.

Spørgsmålet om danske styrkers overdragelse af fanger under operationer i Afghanistan og Irak har været meget debatteret, og der verserer sager herom ved danske domstole, ligesom spørgsmålet vil blive belyst af den undersøgelseskommission om den danske krigsdeltagelse i Irak og Afghanistan, som regeringen har nedsat. Spørgsmålet om de folkeretlige og danske regler om overdragelse af fanger under internationale væbnede konflikter vil angiveligt også blive belyst i den danske militærmanual, som er under udarbejdelse i forsvaret, som beskrevet ovenfor.

Højesteret tog i dom af 27. juni 2013 i den såkaldte Tarin-sag stilling til, om Danmark er erstatningsansvarlig for danske styrkers overdragelse af fanger til amerikanske styrker i Afghanistan i marts 2002.

Højesteret afgjorde sagen på grundlag af dansk rets almindelige regler om erstatningsansvar for offentlige myndigheder. Det afgørende spørgsmål var derfor, som formuleret af Højesteret, om der var "noget at bebrejde myndigheder i forbindelse med tilbageholdelse af fangen [Tarin] eller overgivelsen af ham til de amerikanske styrker".

Mere specifikt anførte Højesteret, at et "dansk ansvar forudsætter, at danske myndigheder vidste eller burde vide, at overgivelsen ville indebære en reel risiko for, at overgivne ville blive udsat for inhuman behandling".³⁰

Højesteret tiltrådte landsrettens bevisbedømmelse, hvorefter hverken Forsvarsministeriet eller de danske styrker på tidspunktet for overgivelsen af Tarin havde en sådan viden eller formodning om inhuman behandling af fanger i den amerikanske fangelejr, at det var uforsvarligt og dermed ansvarspådragende at overgive tilbageholdte personer til de amerikanske styrker.

Højesteret lagde således til grund, at der ikke på overgivelsestidspunktet forelå generelle eller specifikke oplysninger, som medførte, at danske myndigheder og styrker vidste eller burde vide, at overgivelse ville indebære en reel risiko for, at de overdragne fanger ville blive udsat for inhuman behandling.

Højesteret anførte videre generelt, at der påhviler danske myndigheder og styrker en registrerings- og tilsynspligt. Tilbageholdte fanger skal registreres, og der skal føres tilsyn med dem efter overdragelse til en anden stat.

Men den manglende registrering kan ikke i sig selv begrunde krav om erstatning eller godtgørelse, og der var ikke sket en tilsidesættelse af tilsynsplikten under hensyn til den korte tid, fangerne var tilbageholdt af de amerikanske styrker (1-2 dage).

Højesteret fastslog således, at der ikke var grundlag for erstatning efter dansk rets almindelige regler om myndigheders erstatningsansvar.

Men Højesteret tog dermed ikke (direkte) stilling til, om den danske overdragelse af fanger var i overensstemmelse med overdragelsesregler i EMRK eller i den humanitære folkeret. Det bemærkes herved, at et erstatningsansvar for brud på EMRK-rettigheder er af objektiv karakter. Efter

EMD's praksis i relation til EMRK artikel 41 om erstatning for brud på EMRK kræves som udgangspunkt ikke – således som efter dansk erstatningsret – at der er noget at "bebrejde" myndighederne, eller at de har handlet "uforsvarligt".

Efter EMRK er der endvidere en positiv undersøgelsespligt, inden myndigheder kan overdrage et individ til en anden stat, hvis der er risiko for tortur med videre. Det er ikke nødvendigvis tilstrækkeligt, at myndighederne passivt ud fra de modtagne oplysninger "vidste eller burde vide", at der var risiko for tortur ved overdragelsen.

Tilsvarende kræver EMRK som nævnt, at der sker en uafhængig og særdeles grundig prøvelse af risiko for tortur inden overdragelsen.

5.3.3 ANBEFALINGER

Institut for Menneskerettigheder anbefaler – med henblik på at fremme den enkeltes menneskerettigheder – at Danmark:

- ☐ tydeliggør over for danske udsendte, at overdragelsesreglerne i EMRK forpligter danske styrker under internationale militære operationer, herunder tager stilling til, i hvilket omfang der skal gennemføres positive undersøgelseskridt og uafhængig prøvelse inden overdragelsen."

Af afsnittet om Undersøgelse af Menneske- og Folkeretsbrud, underafsnittet om Undersøgelse af Dansk Statsansvar s.46. fremgår:

"Der kan efter Institut for Menneskerettigheders opfattelse stilles spørgsmålstegn ved, om et generelt krav i dansk ret om sikkerhedsstillelse og treårig forældelse er foreneligt med det menneskeretlige krav om, at staten skal sikre torturofre en eksigibel ret til erstatning og oprejsning (artikel 14 i Torturkonventionen), sammenholdt med, at stater altid skal undersøge klager over tortur (artikel 13 i Torturkonventionen) og af egen drift undersøge en "rimelig mistanke" om tortur (artikel 12 i Torturkonventionen)".

I den forbindelse anbefaler Institut for Menneskerettigheder i rapporten s. 47:

"Institut for Menneskerettigheder anbefaler – med henblik på at fremme den enkeltes menneskerettigheder – at Danmark:

☐ afklarer, om Forsvarets Auditørkorps (FAUK) lever op til de krav, der stilles efter blandt andet Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, herunder om FAUK besidder den fornødne uafhængighed af forsvaret

☐ som det klare udgangspunkt undlader at søge sager om mistanke om tortur med videre begået af danske styrker afvist ved danske domstole under henvisning til krav om sikkerhedsstillelse og treårig forældelse

☐ overvejer at etablere eller udpege et permanent monitorerings- og rådgivningsorgan, som kan bistå forsvaret og regeringen med at overvåge og sikre, at Danmark lever op til folke- og menneskeretlige forpligtelser under internationale militære operationer.”

Kammeradvokaten anmodes om fra det sagsøgte forsvarsministerium at indhente mandat til under nærværende sag at afgive en erklæring om, at Institut for Menneskerettigheders ovennævnte juridiske betragtninger kan lægges til grund som juridiske forhold, hvorom der mellem parterne råder enighed. Jeg tillader mig i den forbindelse at henlede Kammeradvokatens opmærksomhed på de oplysningsforpligtelser, som sagsøgte er omfattet af, og som angår såvel sagens faktum som dens jus.

I tilfælde af at der fra den sagsøgte stats side ikke vil kunne afgives en sådan erklæring, anmoder jeg Kammeradvokaten om at fremskaffe oplysninger om, hvorledes man forholder sig til Instituttets beskrivelse af gældende dansk ret på området, jf. Bekendtgørelse af lov nr. 750 af 19. oktober 1998 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Med venlig hilsen

Christian Harlang

